

Súd: Okresný súd Poprad
Spisová značka: 12C/34/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8717207772
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 05. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. František Zelený
ECLI: ECLI:SK:OSPP:2018:8717207772.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Poprad v právnej veci žalobcu J. F., M..X.X.XXXX, U. W. XXX/X, C., štátne občianstvo Slovenská republika, práv. zast. U., P. & U. P.. D..G., B. XX, B., proti žalovanému G. C., W. XXX/XX, C., I.: XX XXX XXX, práv. zast. T. T. A., U., J. B., M. XXA, B., v konaní o zaplatenie 3.341,22 eur s prísl., takto

rozhodol:

I. Žalobu **z a m i e t a**.

II. Žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške nároku rozhodne súd I. inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu dňa 14.7.2017 domáhala, aby zaviazal žalovaného uhradiť jej za obmedzenie užívania pozemkov parc. registra „C“ č. 628/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 151 m² a č. 628/2 - zastavané plochy a nádvoria o výmere XX L. F. B.. Ú.. C., G. C., v okrese U., vedených na LV č. XXX P.umu 3.341,22 eur spolu s príslušenstvom. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania. Žalobu v písomnom podaní odôvodila tým, že je vlastníčkou nehnuteľností, a to pozemkov parciel registra „C“ č. XXX/X, XXX/X, XXX a XXX, F.V. v k. ú. C.. Na základe žiadosti jej bolo listom Okresného úradu Prešov - odbor výstavby a bytovej politiky zo dňa 1.6.2015 oznámené, že uvedeným nehnuteľnostiam bolo územným plánom G. C. uznesením č. 2/2010 pod bodom C1 zo dňa 18.2.2010 vyhláseným VZN č. 1/2010 priradené funkčné využitie a to parcele 628/2 plocha zelene a ostatným parcelám plocha rodinných domov. Ďalej jej bolo oznámené, že na týchto nehnuteľnostiach napriek ich funkčnému využitiu nie je možná podľa zák. 131/2010 Z. z. výstavba iných budov mimo budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom z dôvodu, že tieto sa nachádzajú v ochrannom pásme cintorína. Po tomto zistení listami zo dňa 14.7. a 28.7.2016 požiadala obec o úhradu náhrady za obmedzenie užívania pozemkov, ktorá jej vyplýva zo zákona o pohrebníctve č. 131/2010 Z. z. Obec jej žiadosti nevyhovela. Za účelom kvantifikácie náhrady za obmedzenie užívania pozemkov si nechala spracovať znalecký posudok Ing. Angelou Bačovou, ktorým bola určená hodnota predmetných pozemkov s obmedzením, teda so zohľadnením zákazu výstavby v znení jeho dodatku u parciel zapísaných ako zastavené plochy a nádvoria (628/1 a 628/2) vo výške 3341,22 eur. Podľa ústavných zásad každý vlastník má právo vlastníť majetok a vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme za primeranú náhradu. Rovnakej zásade zodpovedá ust. § 128 OZ. Žalobkyni vzniklo právo na primeranú náhradu s poukazom na zák. č. 131/2010 Z. z., ktorý stanovil ochranné pásmo pohrebiska na 50 metrov od hranice pozemku pohrebiska s uvedením obmedzení pre vlastníka pozemku.

Na preukázanie svojich tvrdení predložila listinné dôkazy a to výpis z LV, vyjadrenia Okresného úradu Prešov, listy žalobcu a žalovaného, znalecký posudok a jeho dodatok, prevádzkový poriadok pohrebiska.

Na pojednávani ďalej uviedla, že vlastníčkovi obmedzeného pozemku patrí náhrada, u ktorej nie je uvedené žiadne obmedzenie, časové, osobné, na rozdiel od iných zákonov upravujúcich podobné situácie. Výška obmedzenia bola určená znaleckým posudkom, vypočítaná objektívne a to, aká bola medzi zmluvnými stranami dohoda pri predaji pozemkov, je irelevantné. Obec v jednom VZN deklarovala ochranné pásmo cintorína, ďalším VZN priradila funkčné využitie predmetných pozemkov ako plocha určená na stavbu rodinných domov. Pokiaľ sú VZN záväzné pre všetkých a ich neznalosť neospravedlňuje, majú byť záväzné aj pre žalovaného. Dvoma VZN je upravená tá istá vec odlišne, pričom územný plán musel byť zákonite vydaný neskôr ako vzniklo ochranné pásmo. Sama obec netušila, čo s pozemkami. K rozsudkom, na ktoré sa žalovaný odvoláva, prípadne k rozhodnutiu KS Žilina 8Co/212/2011, konštatovala, že tu ide o vecné bremeno podľa zákona o tepelnej energetike. Je to odlišná situácia, kde súd konštatuje, že navrhovateľ pri uzatváraní zmluvy vzal na vedomie existenciu tiarch spočívajúcich v obmedzeniach vlastníckeho práva. Pri takejto kúpe mal navrhovateľ vedomosť o existencii zákonného vecného bremena. Takisto tu ide o úplne odlišnú situáciu, pretože zákon o tepelnej energetike na rozdiel od zákona o pohrebníctve priamo v § 10 ustanovuje, že nárok na primeranú náhradu možno uplatniť do 6 mesiacov, odkedy sa vlastníč o uplatnení vecného bremena dozvedel, teda určuje tam nejaké časové obdobie. Pokiaľ ide o rozsudok NS SR 7Cdo 26/2014, ide o vec podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, kde sa takisto uvádza, že žalobca nehnuteľnosť kupoval v čase, keď na nej bytový dom už stál, čiže pritom vedel o tom, že nehnuteľnosť je zastavaná. Žalobca nadobudol do vlastníctva nehnuteľnosť v situácii, keď už vedel, že je obmedzené jej využitie. V oboch rozsudkoch je teda zvyraznená vedomosť o ľarche a je aj dokázaná, či už výslovne deklarovaná v zmluve alebo opticky zistiteľná. V tomto prípade však bola žalobkyňa samým žalovaným uvedená do omylu či už kúpnu zmluvou, ktorou ju obec ubezpečuje, že na pozemkoch neviaznu žiadne ľarchy ani obmedzenia, alebo už spomenutými rozpornými všeobecne záväznými nariadeniami. Žalovaný sa v rozpore s dobrými mravmi vyhýba svojej zákonnej povinnosti. Došlo k obmedzeniu vlastníckeho práva, ale náhrada nebola vyplatená a to ani raz, ani prvému vlastníčkovi, ani druhému vlastníčkovi. Napriek tomu obmedzenie stále trvá a bude trvať. Žalobkyňa nemôže stavať na pozemku a nemôže ho už objektívne ani predať v nejakej rozumnej cene, nakoľko to obmedzenie už tam je. Utrpela stratu a obmedzenie, vyplývajúce zo zákona, má byť za náhradu. To garantuje ústava SR. S princípom spravodlivosti je nežiaduce, aby bolo vykonané obmedzenie bez poskytnutej náhrady. Pokiaľ má byť táto náhrada jednorazová, a má sa vyplatiť vlastníčkovi jednému, nebola doposiaľ vyplatená nikomu. Zákon predpokladá najprv dohodu o náhrade. Až po neúspešných rokovaníach s obcou môže žiadateľovi začať plynúť premlčacia lehota, nakoľko by mohlo dôjsť k špekulatívnym konaní povinného, ktorými by sa snažil predĺžovať tieto rokovania a tým by mohol dosiahnuť premlčanie nároku. K premlčaniu práva nedošlo a keby aj súd bol toho názoru, že došlo, nemal by prihliadať na túto námietku premlčania, pretože jej vznesenie je v rozpore s dobrými mravmi. V ďalších písomných podaníach poukázala na rozhodnutie KS Žilina č.k. 5Co 202/2013, rozsudok NS ČR sp. zn. 22Cdo 1022/2014 ako aj rozhodnutie KS Bratislava sp. zn. 6Co 117/2012. Neuznala obranu žalovaného vo vznesenej námietke premlčania z dôvodu, že v danom prípade zákon predpokladá uplatnenie práva najprv u povinnej osoby s odkazom na ust. § 102 OZ. Lehota na uplatnenie nároku na náhradu je lehotou pre uplatnenie nároku voči povinnej osobe. Na uplatnenie žaloby na súde v prípade nevyhovenia nároku zo strany povinnej osoby potom plynie všeobecná 3-ročná premlčacia doba. Žalobkyňa si svoj nárok uplatnila prvýkrát listom zo dňa 14.7.2016, preto k premlčania nároku by mohlo dôjsť najskôr 14.7.2019. Navyše, podľa nej, sa nemôže premlčať právo z vecného bremena resp. obmedzenia, ktoré stále trvá. Tu poukázala na uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo 173/2011. Nevyhnutnosť riešenia konfliktu medzi právnou istotou a spravodlivosťou vyžadujú konkrétne okolnosti danej veci. Parcelu 28/2 kupovala od žalovaného, ktorý ju neupozornil na vadu prevádzanej nehnuteľnosti. V kúpnej zmluve dokonca prehlásil, že na nehnuteľnosti neviaznu žiadne ľarchy ani vecné bremená. Tým ju v rozpore s dobrými mravmi uviedol do omylu a vyhýba sa povinnosti stanovenej zákonom.

2. Žalobkyňa ako strana v konaní vo svojom výsluchu uviedla, že je obyvateľkou obce C. a spolu s manželom býva u rodičov. Strýko L. Š. bol vlastníkom parcel XXX J. XXX, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednom susedstve cintorína a nehnuteľnosti oddeľuje oplotenie cintorína. Strýko nehnuteľnosti nadobudol v rámci dedičského konania niekedy v 90-tych rokoch. Nehnuteľnosti od strýka odkúpili s manželom v roku 2011, teda parcely č. XXX, XXX, J. XXX/X za účelom výstavby rodinného domu. Parcela XXX/X F. Čase odkúpenia bola vo vlastníctve obce, a jej kúpou chceli predísť situácii, aby nebola odpredaná inej osobe, ktorá by mohla na parcele zriadiť napríklad parkovacie miesto. Podľa jej názoru sa jednalo o výhodný pozemok skoro v centre obce. Iniciátorom uzavretia kúpnej zmluvy s obcou boli obaja s manželom. Účel kúpy v žiadosti jej poradil kolega a neprikladala mu vážnejší význam. V roku

2012 sa na stavebnom úrade vo Svite informovala na podmienky možnosti výstavby rodinného domu na daných pozemkoch s tým, tieto sú územným plánom obce určené na výstavbu. Ešte v rovnaký deň jej pracovníčka oznámila, že výstavba na daných parcelách rodinného domu nie je možná kvôli ochrannému pásmu cintorína. Prijatím zákona z roku 2005 bola povolená výnimka z ochranného pásma spočívajúca v tom, že sa nevyžaduje pre pohrebiská zriadené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona ochranné pásmo 50 metrov. Toto ustanovenie zákona obec zverejnila na výveske miestneho cintorína a oznam tam bol v čase, kedy nehnuteľnosti kupovali. V roku 2013 mali s manželom vážne zdravotné problémy, preto nebol čas na riešenie týchto majetkových vecí. V roku 2015 navštívili Krajský stavebný úrad, kde im bolo oznámené, že hoci pozemok podľa územného plánu obce je určený na výstavbu, táto výstavba nie je možná z dôvodu ochranného pásma cintorína. Týmto oznámením jej definitívne bolo znemožnené realizovať výstavbu, pretože všetky parcely sa nachádzajú v ochrannom pásme cintorína. V súčasnej dobe predstavujú záhradu, aj keď ich spôsob využitia je naďalej uvedený ako v pôvodnom zápise. Stodola už tam nestojí. Poprela tvrdenie protistrany, že odpredajom obecného pozemku došlo k zhodnoteniu nehnuteľnosti, pretože prístup na nehnuteľnosti je aj z vedľajšej parcely 630.

3. Žalovaný vo svojich písomných vyjadreniach žiadal žalobu zamietnuť. Poukázal na to, že žalobkyňa na tvrdenie o zámere, na ktorý pozemky kupovala, nepredložila žiadny dôkaz. Samotný zámer je pre právne posúdenie nároku irelevantný. Právny predpis účinný v čase kúpy pozemkov zakazoval v ochrannom pásme cintorína stavbu iných budov s výnimkou tých, ktoré boli schválené územným plánom obce pred 1.11.2005. V čase nadobudnutia pozemkov tieto boli v ochrannom pásme cintorína, ktorý existuje na tomto mieste od nepamäti, žalovaný ho nezriaďoval územným plánom ani inak. V čase kúpy nehnuteľností tieto už mali zákonné obmedzenia ich využitia. Platný zákon neumožňoval na nich stavať rodinný dom a územný plán obce žalobkyni neprivodil obmedzenia. Chýba základný zákonný predpoklad zodpovednosti žalovaného za uplatnený nárok a príčinná súvislosť medzi konaním žalovaného a schváleným územným plánom obce. Územný plán bol zverejnený na webovej stránke obce ako aj na úradnej tabuli obce. Z opatrnosti vzniesol námietku premlčania nároku s odôvodnením, že žalobkyňa sa mohla prvý raz dozvedieť o obmedzení z územného plánu obce, ktorý bol schválený dňa 2.10.2010 a zverejnený na úradnej tabuli obce. O obmedzení sa pri primeranej miere opatrnosti mohla dozvedieť už pri kúpe predmetných pozemkov v roku 2011 a 2012. Nárok sa premlčal v subjektívnej premlčacej lehote 2 rokov, ktorá začala plynúť dňom nasledujúcim po kúpe predmetných pozemkov a uplynula tak dňa 21.7.2013 resp. 6.12.2014, prípadne v objektívnej 3-ročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť dňom schválenia územného plánu 18.2.2010.

V ďalšom podaní zo dňa 21.12.2017 žalovaný ďalej uviedol, že primeraná náhrada za obmedzenie užívania pozemku nemá charakter opakujúceho sa plnenia, ale jednorázovej náhrady, ktorá jednak nebola predmetom konania a jednak prináleží iba tomu, kto je vlastníkom pozemku v čase, kedy zo zákona k takémuto obmedzeniu užívania pozemkov došlo. Z povahy veci potom vyplýva, že právo na náhradu za pozemky v ochrannom pásme neprechádza na toho, kto nadobudol pozemok, na ktorom je v čase jeho nadobudnutia cintorín už zriadený a užívanie týchto pozemkov už bolo obmedzené ochranným pásmom. Nový nadobúdateľ sa preto nemôže domáhať náhrady za obmedzenie svojho vlastníckeho práva, pretože vlastnícke právo k pozemkom tvoriace ochranné pásmo nikdy nenadobudol v plnom rozsahu a toto nadobudol zaťažené obmedzením užívania pozemkov vyplývajúceho z existencie ochranného pásma zriadeného zákonom ešte pred jeho nadobudnutím (KS BA/6Co/117/2012). Zákon o pohrebníctve nestanovuje lehotu, v ktorej musí uplatniť oprávnená osoba u zriaďovateľa cintorína svoj nárok, ani lehotu, v ktorej musí dôjsť k dohode so zriaďovateľom, preto sa pre účely posúdenia premlčania uplatnia všeobecné premlčacie lehoty, nie ust. § 102 OZ. V opačnom prípade by sa nárok na náhradu javil nepremlčateľný. Na preukázanie svojich tvrdení predložil kúpnu zmluvu.

Na pojednávaní ďalej uviedol, že ochranné pásma predstavujú zákonné vecné bremená a teda zasahujú do vlastníckeho práva. V zmysle ústavných limitov vlastníkovi patrí náhrada. Priznanie tejto náhrady je však limitované. Limit spočíva v proporcionalite, na jednej strane verejný záujem, teda zriadenie pohrebiska a jeho ochrana a na druhej strane súkromný záujem vlastníka. Verejný záujem a súkromný záujem musia byť v rovnováhe. Rovnováhu možno vidieť v 3 rovinách, a to:

1./ subjekt, ktorý je oprávnený na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva. Týmto je jednoznačne osoba, ktorá bola vlastníkom pozemkov, kedy zákonné vecné bremeno vzniklo. Zákonné vecné bremeno vzniklo v konkrétnom prípade 1.11.2005, účinnosťou prvého zákona o pohrebníctve, kedy bol vlastníkom dotknutých parciel jednak obec, a jednak iný právny predchodca žalobkyne. Žalobkyňa nadobudla pozemky v roku 2011 a 2012, teda v čase, keď zákonné vecné bremená už existovali 6 alebo 7 rokov. Podľa ustálenej judikatúry patrí náhrada vlastníkovi a to prvému v poradí, ktorému je na pozemku zriadené zákonné vecné bremeno účinnosťou zákona. Žalobkyňa sa síce dovolala odlišného

rozhodnutia NS ČR sp. zn. 22Cdo 1022/2014, ide však o časť vytrhnutú z kontextu. Súd v danej veci nerozhodol meritórne, iba vrátil vec súdu I. stupňa na nové konanie s konštatovaním, že nižšie súdy majú skúmať proporcionalitu medzi verejným záujmom a súkromným záujmom n ochranu vl. práva. U žalobkyne nie sú splnené žiadne podmienky, z ktorých by vyplývalo, že zásah do jej vlastníckeho práva je neproporcionálny - neprímeraný. Ochranné pásmo k dotknutým pozemkom vzniklo vyše 10 rokov predtým, než žalobkyňa požiadala obec o náhradu. Náhradu navyše žiadala v roku 2016, teda po 5 rokoch, odkedy tieto pozemky kúpila. Na jednej strane sa žalobkyňa dovoláva dobrých mravov, na strane druhej, náhradu za obmedzenie vl. práv požaduje vo vyššej výške než nehnuteľnosti kupovala od obce. Žalobkyňa žiadala pozemky odpredať za účelom zcelenia parciel, nie výstavby rodinného domu. Navyše obec odpredala žalobkyňi parcelu tak, že jej umožnila prístup k jej zvyšným dvom parcelám v jej vlastníctve, tzn. zhodnotila jej zvyšné dve nehnuteľnosti.

2./lehota, v ktorej možno náhradu priznať. Žalobkyňa uviedla, že niet žiadnych časových obmedzení na priznanie nároku, v žalobe sa však jednoznačne stotožňuje s názorom žalovaného, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podlieha premlčaniu. Spornou je iba otázka začatia plynutia premlčacej lehoty, kedy sa žalobca dovoláva ust. § 102 OZ. Ide však o zamieňanie inštitútu preklúzie a premlčania. Nárok žalobkyne sa premlčal 1.11.2008, t. j. uplynutím 3 rokov od účinnosti zákona o pohrebniectve. Dané právo si mohli uplatniť právni predchodcovia žalobkyne v lehote 3 rokov. Žalobkyňa už kupovala pozemky zaťažené záložným právom. Žalobkyňi samotnej neplynula žiadna lehota na uplatnenie si práva. Išlo o zákonné vecné bremeno, ktoré sa spravidla do katastra nehnuteľností ani nezapisuje. Žalobkyňa je dlhoročnou obyvateľkou obce Lučivná, tzn., že vedela, že pozemok je v susedstve pohrebiska.

3./výška uplatneného plnenia. Náhrada nemôže byť neproporcionálna, čiže obmedzenie vlastníckeho práva nemôže predstavovať 13,98 eur/m², keď celé vl. právo bolo nadobudnuté za 10 eur/m². Žalobkyňa nie je aktívne legitimovaným subjektom na uplatnenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemkom. Ku žiadnemu obmedzeniu vlastníckeho práva nedošlo, kupovala pozemky už zaťažené zákonnými vecnými bremenami, neutrpela žiadnu stratu. U žalobkyne nie je naplnená žiadna skutočnosť, ktorá by odôvodňovala, že nepriznanie nároku za nútené obmedzenie vl. práva je v rozpore so všeobecne ponímanou spravodlivosťou. Žalobkyňa na viacerých miestach poukazuje na konanie s dobrými mravmi obce, pričom nie je zrejmé, v čom to konanie v rozpore s dobrými mravmi má spočívať. Požadovaná náhrada je zjavne neprímeraná, vyššia, ako celá nadobúdacia cena nehnuteľností. Obec nekoná v rozpore s dobrými mravmi.

4.Súd na základe dokazovania vykonaného v súlade s prednesmi strán, a to vypočutím žalobkyne, oboznámením listinných dôkazov a to výpisu z LV, vyjadrenia Okresného úradu Prešov, listov žalobcu a žalovaného, znaleckého posudku a jeho dodatku, kúpnej zmluvy, prevádzkového poriadku pohrebiska, zistil nasledovný skutkový stav:

5.Žalobkyňa je podľa výpisu LV č. XXX B.. Ú.. C. vedená ako výlučná vlastníčka nehnuteľností a to parciel 628/1 o výmere 151 m² - zastavané plochy a nádvorcia, XXX/X G. F.L. XX L. - S. U. J. M., XXX G. F. XXX L. - G. U. J. XXX G. F. XXX L. - G. U.. Titulom nadobudnutia boli kúpne zmluvy, vklad ktorých bol povolený dňa 20.7.2011 a 5.12.2012. Listom zo dňa 1.6.2015 Okresný úrad Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky žalobkyňi na základe jej listu zo dňa 28.5.2015 oznámil územnoplánovaciu informáciu, podľa ktorej na parcelách číslo B. XXX/X, XXX J. XXX F. B.. Ú.. C. aj napriek tomu, že parcely sú ako plochy rodinných domov - stav, nie je možné na nich výstavba, lebo sa nachádzajú v ochrannom pásme cintorína. List ďalej obsahuje údaj, že parcele 628/2 bola všeobecne záväzným nariadením č. 1/2009 priradené funkčné využitie plocha zelene. Listami zo dňa 14.7.2016 a 28.7.2016 žalobkyňa vyzvala žalovaného na úhradu náhrady za obmedzenie užívania pozemkov s tým, že v zmysle schválenej územnoplánovacej dokumentácie bolo parcele č. 628/2 priradené funkčné využitie plocha zelene a parc. č. 628/1 plocha rodinných domov - stav. Žalobkyňa pozemky nadobudla so zámerom výstavby rodinného domu. Tieto sa nachádzajú v ochrannom pásme pohrebiska a teda nie je na nich povolené umiestňovať iné stavby než tie, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebniectvom. Týmto dochádza k obmedzeniu práva užívať predmetné pozemky, čím vzniká zákonný nárok na primeranú náhradu za toto obmedzenie. Žalobkyňa si z dôvodu obmedzenia vlastníckeho práva spočívajúceho v nemožnosti výstavby rodinného domu uplatňuje náhradu vo výške priemernej trhovej ceny pozemku za zastavané plochy a nádvorcia, celkom vo výške 6.692,- eur (239 m² x 28,- eur/1 m²). Pohladávkou žiadala uhradiť v lehote 7 dní s tým, že v opačnom prípade dôjde k bezodkladnému začatiu rokovania s klientkou o výške náhrady za obmedzenie užívania pozemkov. Vo výzve na úhradu zo dňa 28.7.2016 žalobkyňa tiež cituje vyjadrenie Okresného úradu Prešov. Listom zo dňa 26.7.2016 obec žalobkyňi oznámila,

že neeviduje žiadosť žalobkyne o výstavbu rodinného domu resp. o vydanie stavebného povolenia. Poukazuje na zák. č. 470/2005 Z. z. o pohrebnictve a územný plán obce C. schválený dňa 18.2.2010, ku ktorému dotknuté osoby k predmetným parcelám nedali žiadne pripomienky. V čase nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemkom parcel XXX/X, XXX/X bol územný plán obce schválený a zverejnený na internetovej schránke Obce Lučivná. Žalobkyňa pred kúpou nehnuteľností nežiadala obec o vyjadrenie, či na uvedených parcelách bude možná výstavba rodinného domu. V čase nadobudnutia pozemkov bolo ochranné pásmo známe, zrejmé, a vymedzené územným plánom. Obec ju preto ničím neobmedzila, ani neuviedla do omylu pri kupovaní pozemkov, že tieto budú na výstavbu rodinného domu vhodné. V liste zo dňa 10.8.2016 obec ďalej uviedla, že predchádzajúci vlastník nehnuteľností žalobkyňu neupozornil na nevhodnosť pozemku na výstavbu rodinného domu, čím ju uviedol do omylu. Podľa predloženého prevádzkového poriadku pohrebiska, jeho zriaďovateľom je Obec Lučivná, ktorý je rovnako aj prevádzkovateľom. Tento bol schválený úradom dňa 26.10.2012.

6. Kúpnu zmluvou zo dňa 6.9.2012 Obec Lučivná odpredala kupujúcej J. F. U. F. B.. Ú.. C. U.. Č.. XXX/X o výmere 88 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoria, ktorá parcela bola odčlenená od parcely B. Č.. XXXX/XXX - R. U. S. G. F. XXX L. za kúpnu cenu 880,- eur.

7. Dňa 28.4.2017 S. I.. J. Q. na základe žiadosti žalobkyne spracovala znalecký posudok vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty pozemkov v zastavanom území Obce Lučivná a to parcel B. K. XXX/X, XXX/X, XXX J. XXX B.. Ú.. C. v znení doplnenia č. 1. Podľa záveru znalkyne všeobecná hodnota parcel bola 39.500,- eur a všeobecná hodnota parcel s uplatnením redukujúceho faktora 27.600,- eur. Primeraná náhrada za obmedzenie užívania pozemkov bola vyčíslená na 11.900,- eur.

Podľa § 3 O.z.

(1) Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

(2) Fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou.

Podľa § 100 O.z.

(1) Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

(2) Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

(3) Nepremlčujú sa takisto práva z vkladov na vkladných knižkách alebo na iných formách vkladov a bežných účtoch, pokiaľ vkladový vzťah trvá.

Podľa § 101 O.z., Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 102 O.z., Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u fyzickej alebo právnickej osoby, začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo.

Podľa § 111 O.z., Zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka nemá vplyv na plynutie premlčacej doby.

Podľa § 16 ods. 8,9, zákona č. 470/2005 Z.z.

(8) Ochranné pásmo pohrebiska je 50 m; v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy.

(9) Vlastník pozemku v ochrannom pásme má nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku. Náklady spojené s technickými úpravami v ochrannom pásme a náhrady za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme uhrádza zriaďovateľ pohrebiska. Ak sa vlastník pozemku v ochrannom pásme a zriaďovateľ pohrebiska o výške náhrady nedohodnú, rozhodne o nej súd.

Podľa § 33 ods. 4,5, uvedeného zákona

(4) Šírka ochranného pásma pohrebiska 50 m sa nevyžaduje pre pohrebiská zriadené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona. Ak má pohrebisko dom smútku bez chladiaceho zariadenia, prevádzkovateľ pohrebiska je povinný do troch rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona zabezpečiť vybavenie domu smútku chladiacim zariadením.

(5) Prevádzkovateľ pohrebnej služby, prevádzkovateľ krematória a prevádzkovateľ pohrebiska sú povinní upraviť prevádzkový poriadok podľa tohto zákona a vyžiadať si jeho schválenie úradom 2) najneskôr do jedného roka odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

Podľa § 15 ods. 7,8 zákona č. 131/2010 Z.z.

(7) Ochranné pásmo pohrebiska je 50 m od hranice pozemku pohrebiska; v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať a ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

(8) Vlastník pozemku v ochrannom pásme má nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku. Náklady spojené s technickými úpravami v ochrannom pásme a náhrady za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme uhrádza zriaďovateľ pohrebiska; ak sa vlastník pozemku v ochrannom pásme a zriaďovateľ pohrebiska o výške náhrady nedohodnú, rozhodne o nej súd.

Podľa § 35 uvedeného zákona

(1) Regionálne úrady verejného zdravotníctva a obce v konaní o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb - podnikateľov, právnických osôb a fyzických osôb postupujú podľa všeobecného predpisu o správnom konaní, 42) ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Všeobecné ustanovenia o správnom konaní sa nevzťahujú na

a) rozhodovanie o žiadosti o exhumáciu ľudských ostatkov pred uplynutím tlecej doby podľa § 19 ods. 7 písm. b),

b) schválenie prevádzkového poriadku obcou podľa § 17 ods. 5 písm. a),

c) vyjadrenie regionálneho úradu verejného zdravotníctva podľa § 19 ods. 8 písm. a),

d) podnet podľa § 23 ods. 2.

(3) Ak v tomto zákone nie je ustanovené inak, použijú sa na občianskoprávne vzťahy ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Podľa § 36 ods. 3 uvedeného zákona

V ochrannom pásme existujúceho pohrebiska 50 m je možné umiestniť len tie budovy, ktoré boli schválené v územných plánoch pred 1. novembrom 2005 alebo boli schválené v územnom konaní rozhodnutím príslušného stavebného úradu pred 1. novembrom 2005. Budovy postavené v ochrannom pásme do 50 m od pohrebiska pred 1. novembrom 2005 zostanú zachované.

8.S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia mal súd preukázané, že žaloba nie je dôvodná. Žalobkyňa je aktívne legitimovaná osobou na uplatnenie primeranej finančnej náhrady ako právny nástupca pôvodného vlastníka nehnuteľností, ktorému právo na primeranú náhradu za obmedzenie vlastníctva vzniklo nadobudnutím účinnosti zákona č. 131/2010 Z.z. Žalovaný je pasívne legitimovaný ako zriaďovateľ pohrebiska. Ak v priebehu konania toto spochybnil, na základe argumentácie žalobcu predložením prevádzkového poriadku pohrebiska a domu smútku obce C. od tejto obrany upustil. Podľa ústavných zásad každý vlastník má právo vlastníť majetok a vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme za primeranú náhradu. Rovnakej zásade zodpovedá ust. § 128 OZ.

9.V konaní voči uplatnenému nároku vzniesol žalovaný hmotnoprávnu námietku a to námietku premlčania. Zásada hospodárnosti konania vedie konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania, pretože v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie, napr. výšky bezdôvodného obohatenia, škody a podobne (viď napr. R 29/1983). Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania takto zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Premlčaním sa rozumie márne uplynutie doby stanovenej v zákone pre vykonanie práva; znamená výrazné oslabenie subjektívneho práva oprávneného účastníka, lebo premlčaním síce jeho nárok nezaniká, nemôže ho však súd priznať, ak povinný pred súdom vznesie námietku premlčania. Nárok oprávneného účastníka trvá i naďalej, stáva sa však prostredníctvom súdu nevymáhateľným. Počiatok premlčacej doby v občianskoprávných vzťahoch je všeobecne (objektívne) určený § 101 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého premlčacia doba začína bežať odo dňa, kedy právo mohlo byť vykonané po prvý raz. Takto vymedzený počiatok je vymedzený objektívne, nezávisle na poškodenom. Beh premlčacej doby začne odo dňa, kedy by si mohol všeobecne právo uplatniť každý, teda, kedy by mohol podať žalobu (actio nata), pričom nie je rozhodujúce, či daný subjekt bol

v situácii, ktorá mu uplatnenie práva znemožňovala (nevedel o práve, výkon práva mu znemožňovala choroba a pod.). Ide o objektívne určený počiatok behu premlčacej doby, ktorý sa odvíja od právnych skutočností, prípadne udalostí, ktorých vznik či existencia sú nezávislé od úrovne vedomia (znalostí) oprávneného účastníka zodpovednostného vzťahu. Nárok vo forme náhrady peňažného plnenia za zákonné obmedzenie užívania pozemku je právo majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. OZ, pričom nie je osobitná úprava ohľadom dĺžky premlčacej doby, preto platí všeobecná premlčacia doba v trvaní 3 rokov, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je náhradou jednorázovou (rozhodnutie NS SR 7Cdo 26/2014, nález ÚS č. IV 227/2012).

10. V danom prípade žalovaný námietku premlčania nároku odôvodnil tým, že účinnosťou zákona č. 470/2005 Z.z. o pohrebníctve 1.11.2005. sa vlastníkom pozemku, ktorý predstavuje ochranné pásmo pohrebiska, mohol prvýkrát domáhať práva náhrady za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme voči zriaďovateľovi pohrebiska. Všeobecná premlčacia doba na uplatnenie práva vlastníkom uplynula 1.1.2008 a žiadny ďalší vlastníkom nie je vecne legitimovaný na uplatnenie takéhoto práva, alternatívne v podaní zo dňa 26.10.2017. Súd sa s argumentáciou žalovaného poukazujúcou na zákon 470/2005 Z.z. nestotožnil. Vzhľadom k ust. § 33 ods.4,5 uvedeného zákona zákon síce v ochrannom pásme pohrebiska 50 m zakázal povoľovať a umiestňovať budovy, no šírku ochranného pásma pohrebiska 50 m nevyžadoval pre pohrebiská zriadené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona. Z uvedeného dôvodu ak žalovaný VZN z mesiaca február 2010 sporné parcely zahrnul v územnom pláne na výstavbu rodinných domov, VZN nebolo v rozpore so zákonom. Až dňom 1.1.2011 účinnosťou nového zákona 131/2010 Z.z. šírka ochranného pásma 50,- m bola stanovená bez výnimiek tak u starších pohrebísk, ako aj novozriaďovaných pohrebísk s tým, že v danom ochrannom pásme sa nepripúšťa umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom. Podľa zákona 131/2010 Z. z. o pohrebníctve mohol sa vlastníkom pozemku, ktorý predstavuje ochranné pásmo pohrebiska, domáhať práva náhrady za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme voči zriaďovateľovi pohrebiska prvýkrát dňom účinnosti zákona 1.1.2011. Pôvodní vlastníci toto právo od 1.1.2011 neuplatnili a žalobkyňa, ktorá nadobudla podľa LV č. 919 k. ú. Lučivná vlastnícke právo k sporným parcelám kúpnyimi zmluvami od súkromnej osoby a žalovaného, vklad ktorých bol povolený dňa 20.7.2011 a 5.12.2012 v čase plynutia premlčacej doby, si toto právo včas do 1.1.2014, neuplatnila. Voči žalovanému ako osobe povinnej sa domáhala finančnej náhrady až listami zo dňa 14.7. 2016 a 28.7. 2016, súdnou žalobou dňa 14.7. 2017. Právo žalobkyne na finančnú náhradu sa premlčalo dňom 1.1.2014. Nie je možné prisvedčiť tvrdeniu žalobcu, že o možnosti uplatniť si nárok na finančnú náhradu sa žalobca dozvedel až z listu Okresného úradu Prešov zo dňa 1.6.2015 a premlčacia doba začala plynúť až po márnej výzve a neúspešnom uplatnení si práva voči žalovanému s odkazom na ust. § 15 ods. 8 zákona č. 131/2010. Podľa názoru súdu zákon neukladá povinnosť oprávnenému uplatniť si nárok najskôr u povinného v stanovenej prekluzívnej lehote, od ktorej potom začína plynúť lehota premlčacia. Takáto prekluzívna lehota nie je v zákone uvedená. To má za následok, že právo v danom prípade sa čo do základu a výšky malo uplatniť odo dňa účinnosti zákona 131/2010 Z.z. za podmienok a v lehotách podľa ust. 101,- O.z. u povinného a pri nedohode o výške primeranej náhrady, návrhom na súd. V liste Okresného úradu naviac parcela 628/2, ktorú mal zakúpiť žalobca od žalovaného, nie je uvedená ako parcela, ktorá by sa mala nachádzať v ochrannom pásme a teda za ktorú by patrila primeraná náhrada. 11. Ako už bolo vyššie uvedené, premlčanie ako zákonom stanovený inštitút slúži k naplneniu zásady právnej istoty, pretože svojou podstatou taktiež bráni otváraniu sporných otázok po uplynutí neprimeranej doby a núti nositeľov práv, aby si svoje nároky uplatňovali v dobách stanovených zákonom. Na druhej strane široko koncipované ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyžaduje, aby výkon práva a povinnosti vyplývajúci z občiansko-právnych vzťahov, ktorým môže byť aj vznesenie námietky premlčania práva, nebol v rozpore s dobrými mravmi. Stret týchto dvoch ustanovení je potrebné vykladať tak, že samotné vznesenie námietky premlčania určitého práva nie je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, pretože existenciu a uplatňovanie námietky premlčania v občiansko-právnych vzťahoch predpokladá a stanovuje samotný zákon, ktorý takýto postup odobruje. Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, lebo inštitút premlčania je inštitútom zákonným a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa zo zákona premlčuje.

12. V zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákona nesmie byť výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov v rozpore s dobrými mravmi. Za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen

osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Subjekt vykonávajúci právo musí jeho výkon realizovať v súlade so zákonom, jeho realizácia musí byť primeraná vzhľadom na cieľ, ktorý má byť dosiahnutý (nesmie ísť o tzv. šikanóznny výkon práva) a musí byť v súlade s dobrými mravmi. Osobitnou sankciou v prípade výkonu práva v rozpore s podmienkami uvedenými v § 3 ods.1 OZ je odopretie právnej ochrany, čo znamená, že nebude možné takýto výkon procesnými prostriedkami vymáhať. Neposkytnutie právnej ochrany nemá za následok zmenu alebo zánik tohto práva, len zánik ochrany. V zmysle § 3 ods.1 OZ nepostačuje akýkoľvek rozpor s dobrými mravmi, ale tento zásah musí byť takej intenzity a vážnosti, ktorá je v demokratickej spoločnosti neakceptovateľná. Ak žalobca nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zaviním vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania práva žalovaným, uplatnenie námietky premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. /Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 41/2012/.

13. Zásah do princípu právnej istoty, akým je odoprenie práva uplatniť námietku premlčania musí byť odôvodnený vždy individuálnymi okolnosťami prípadu vo výnimočnej intenzite. (uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 31. augusta 2004, sp. zn. 25 Cdo 2648/2003) Vzhľadom na uvedené, postup súdu podľa ust. § 3 O.z. má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania je výrazom zneužitia práva na neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanóznny výkon práva).

14. Z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobkyňa si uplatnila právo na primeranú náhradu za parcelu 628/1 o výmere 151 m², odkúpenú od je príbuzného L. Š. a parcelu 628/2 o výmere 88 m² odkúpenú od žalovaného. Iba k uvedenej parcele prichádza do úvahy posudzovanie otázky dobrých mravov v konaní žalovaného pri jej odpredaji, ktorý v bode V zmluvy prehlásil, že ručí za právny stav nehnuteľnosti, jeho výlučné vlastníctvo a vyhlasuje, že na nehnuteľnosti neviaznu žiadne dlhy, vecné bremená a iné ťarchy. Konanie v rozpore s dobrými mravmi žalovaný poprel s tým, že žalobkyňa v žiadosti o odkúpenie pozemku neuviedla účel výstavby, na ktorý mieni pozemok využiť. Ak žalovaný uvedením bezbremenosti uviedol žalobkyňu do omylu v tom, že na pozemku nebude môcť realizovať výstavbu, táto mala možnosť podľa ust. § 49a O.z. od zmluvy odstúpiť. Intenzita konania žalovaného v nesprávnom tvrdení v kúpnej zmluve nezodpovedá takej výnimočnosti, aby súd odoprel právo žalovanému uplatniť námietku premlčania. Ako je už vyššie uvedené, v liste Okresného úradu navyše parcela 628/2, ktorú mal zakúpiť žalobca od žalovaného, nie je uvedená ako parcela, ktorá by sa mala nachádzať v ochrannom pásme a teda za ktorú by patrila primeraná náhrada. Rovnako intenzita konania žalovaného vo vydaní navzájom rozporných všeobecných nariadení obce v roku 2010 s prihliadnutím k účinnosti zákona 131/2010 Z.z. dňom 1.1.2011 nezodpovedá takej výnimočnosti, aby súd odoprel právo žalovanému uplatniť námietku premlčania aj vo vzťahu k parcele 628/1.

15. Vzhľadom k zamietnutiu žaloby z dôvodu vznesenej námietky premlčania sa súd osobitne nezaoberal obranou žalovaného v uplatnení zásady proporcionality a primeranosti uplatnenej náhrady.

16. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 a 262 CSP a žalovanému ako úspešnej strane priznal nárok na trovy konania v rozsahu 100 %. O výške trov súd prvej inštancie rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní od doručenia rozsudku na tunajšom súde vo dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

sa týkajú procesných podmienok,

sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,

má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo

ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak žalovaný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, žalobca môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.